

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

Utfärdad: 24.6.2021	Träder i kraft: 1.7.2021	Giltighetstid: Tills vidare
------------------------	-----------------------------	--------------------------------

Lagstiftning som anvisningen grundar sig på:
Lag om Transport- och kommunikationsverket (935/2018)
Sjötrafiklag (782/2019)

Ändringsuppgifter:
Ersätter Transport- och kommunikationsverkets anvisning "Transport- och kommunikationsverkets myndighetsverksamhet i ärenden som gäller farleder" (TRAFICOM/202109/03.04.01.01/2020).

Transport- och kommunikationsverkets myndighetsverksamhet i ärenden som gäller farleder

Förord

Transport- och kommunikationsverket har olika lagstadgade myndighetsuppgifter i farledsärenden.

Denna allmänna anvisning behandlar uppgiftsområden i anslutning till farleder och sjötrafik där Transport- och kommunikationsverket är beslutande myndighet eller tillsynsmyndighet, eller uppgiftsområden där det ankommer på Transport- och kommunikationsverket att i egenskap av myndighet ge utlåtanden, anvisningar och råd samt samarbeta med andra myndigheter och intressentgrupper.

De ämnesområden som tas upp i anvisningen är farledsbeslut enligt sjötrafiklagen, ärenden som gäller förbud och begränsningar i sjötrafiken, utlåtanden i vattentillståndsärenden, tillsyn av farledshållare samt diverse andra ärenden i anslutning till farledshållning och sjötrafik.

Syftet med anvisningen är att beskriva myndighetsärenden i anslutning till farledshållning inom Transport- och kommunikationsverkets ansvarsområde och ge kunder och intressentgrupper information om Transport- och kommunikationsverkets verksamhetsmetoder och -principer i dessa ärenden.

Det finns särskilda, mer ingående anvisningar om flera av de ämnesområden som behandlas i denna allmänna anvisning. En förteckning över anvisningarna finns i slutet av denna allmänna anvisning.

Denna anvisning ersätter Transport- och kommunikationsverkets anvisning "Transport- och kommunikationsverkets myndighetsverksamhet i ärenden som gäller farleder".

INNEHÅLL

1 ALLMÄNT	3
2 FÖRBUD OCH BEGRÄNSNINGAR ENLIGT SJÖTRAFIKLAGEN	3
3 VATTENTILLSTÅNDSÄRENDEN	4
3.1 Allmänna förfarandepinciper.....	4
3.2 Broar	5
3.3 Luftledningar	6
3.4 Undervattenskablar och rörledningar	7
3.5 Farledsarbete och inrättande av farleder	8
3.6 Fiskbassänger och utmärkning av dessa.....	8
3.7 Uppförande av vindkraftverk	9
3.8 Övriga vattenbyggnadsarbeten	11
4 FARLEDSBESLUT	11
4.1 Allmänna principer.....	11
5 TILLSYN ÖVER FARLEDSHÅLLARE	12
5.1 Allmänt	12
5.2 Hamnar.....	13
5.3 Ansvarsprinciper och konstaterande av ansvar.....	13
5.4 Farledsbeslut som gäller hamnområden	13
6 ANSVARS- OCH ERSÄTTNINGSPRINCIPER FÖR FARLEDER OCH FARLEDSHÅLLNING	14
6.1 Defekta säkerhetsanordningar och säkerhetsanordningar som flyttat sig.....	14
6.2 Bottenkänningar.....	14
6.3 Främmande föremål som hamnat i farleden.....	15
7 ÖVRIGA MYNDIGHETSUPPGIFTER OCH INTRESSEBEVAKNINGSPRÅGOR I SAMBAND MED FARLEDSHÅLLNING	15
7.1 Miljökonsekvensbedömning (MKB)	15
7.2 Planlägningsärenden	16
7.3 Tillfällig stängning av en farled eller annan tillfällig begränsning av sjötrafiken	16
7.4 Anordnande av tävlingar och liknande tillställningar.....	17
7.5 Drivande föremål som utgör en fara för sjöfarten	18
7.6 Farleder och fiske	18

1 ALLMÄNT

Olika aktörers åtgärder i farledsnätverket och vattendragen kan ha konsekvenser för farledshållningen eller sjötrafiken och utövandet av den. Det ankommer på Transport- och kommunikationsverket (Traficom) att till vissa delar utöva tillsyn över åtgärder i farleder och även i vattenområden utanför farleder där sjötrafik bedrivs.

Myndighetsuppgifterna hänför sig till bland annat följande:

- att enligt sjötrafiklagen (782/2019) 101 § fatta beslut om förbud och begränsningar som gäller farleder
- utlåtanden och höranden i anslutning till vattentillstånd, Vattenlagen (587/2011)
- farledsbeslut enligt sjötrafiklagen 49 §
- tillsyn över farledshållare

I denna anvisning presenteras allmänna verksamhetsmetoder och -principer som tillämpas vid Transport- och kommunikationsverket i ärenden som gäller farledshållning och sjötrafik. I varje punkt i anvisningen hänvisas det dessutom till eventuella separata, mer detaljerade anvisningar i frågan.

I landskapet Åland styrs verksamheten av den åländska självstyrelselagen (1144/1991). Inom ramen för självstyrelselagen har landskapet lagstiftningsbehörighet bland annat i ärenden som gäller vattenrätt samt kanaler, båttrafik och farleder för den lokala sjötrafiken. I praktiken hör därmed grunda farleder och ärenden som gäller dem i sin helhet till landskapets lagstiftningsbehörighet och ärenden i anknytning till detta sköts av landskapsregeringen. Farleder för handelssjöfart ankommer på Trafikledsverket, men åtgärder som även rör dessa ska ha landskapsregeringens samtycke. Dock ankommer det på Transport- och kommunikationsverket att utöva tillsyn över farledshållningen även på Åland.

2 FÖRBUD OCH BEGRÄNSNINGAR ENLIGT SJÖTRAFIKLAGEN

Enligt sjötrafiklagen kan Transport- och kommunikationsverket "förbjuda eller begränsa trafik med farkoster på ett visst vattenområde för viss tid eller tills vidare, om förbudet eller begränsningen prövas vara behövlig till skydd för trafiken, miljön, fisket eller någon annan näring eller för allmänt nyttjande av naturen för rekreation eller något annat allmänt intresse" (101 § 1 mom.).

Transport- och kommunikationsverkets behörighet gäller förbud och begränsningar som gäller både allmänna farleder och andra vattenområden.

Transport- och kommunikationsverket kan enligt sjötrafiklagen 101 § 2 momentet, på ett visst område förbjuda eller begränsa användningen av en viss motordriven farkosttyp, om användningen av den orsakar särskilt betydande olägenhet för naturen eller den övriga miljön, fisket eller annan

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

näring, allmänt nyttjande av naturen för rekreation eller något annat allmänt intresse. Förbud och begränsningar kan utfärdas för alla farkosttyper.

I Transport- och kommunikationsverkets anvisning "Förbud och begränsningar enligt sjötrafiklagen" beskrivs de principer och förfaringsätt som ska iakttas när lagen tillämpas och beslut fattas.

En närmare specifikation av dessa förbud och begränsningar där det krävs ett beslut enligt sjötrafiklagen finns i ovan nämnda anvisning.

Ansökningsförfarandet för förbud och begränsningar beskrivs i 102 § i sjötrafiklagen. Ansökningsblanketten kan fyllas i på Traficoms webbplats.

Farledshållaren ansvarar för utmärkning i terrängen av förbud och begränsningar som gäller farleden och underhållet av märkena. Ansvaret för utmärkning av förbud och begränsningar utanför farleder och underhåll av märkena ligger hos den kommun inom vars område begränsningen finns (104 § i sjötrafiklagen). Traficom övervakar att märkena är lämpliga och att de underhålls.

Beslut om förbud och begränsningar som gäller farleder för handelssjöfart i landskapet Åland fattas av Traficom. Landskapsregeringen fattar beslut om grunda farleder och ärenden som gäller andra vattenområden i Självstyrelagen för Åland 18 § 1 momentet punkt 21.

3 VATTENTILLSTÅNDSÄRENDEN

3.1 Allmänna förfarandepinciper

Som tillståndsmyndighet enligt vattenlagen fungerar Regionförvaltningsverken som skickar höranden, begäran om utlåtande och beslut gällande vattentillståndsansökningar för kännedom till Traficom och parterna.

Traficom tar ställning till sådana tillståndsprojekt som kan ha en inverkan på farleder, farledshållningen och sjötrafiken. I dessa projekt har Traficom till uppgift att:

- ta ställning till farledens och farledsområdets ändamålsenlighet när en allmän farled fastställs. För tillsynen över farledshållare behöver Traficom dessutom uppgifter om farledshållaren för den allmänna farleden och om farledens placering jämte säkerhetsanordningar
- övervaka att utmärkningen i terrängen är lämplig
- ombesörja förmedling och offentliggörande av information till dem som använder farlederna (Underrättelser för sjöfarande (UfS), VTS-tjänsteleverantörer, ENC-material och tryckta sjökort)

Den som genomför projektet ansvarar för tillståndsprövning, tillståndsansökan, anmälningar och konsekvenser till följd av projektet, även i situationer där t.ex. en luftlednings segelfria höjd tillfälligt ändras. Traficom kan yttra sig i ärendet, men ansvarar också då endast för att förmedla uppgifter om ändringar till sjötrafiken. I samband med tillfälliga ändringar ombesörjer den projektansvariga även nödvändiga ändringar av utmärkningen i terrängen.

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

Anmälningar om uppförande och om färdigställande skickas till Traficom där de införs i kartdatasystemet och publiceras i UfS-meddelanden och på sjökort (bl.a. lägesinformation och uppgifter om segelfri höjd).

Ansvaret för att märka ut objekt i terrängen ligger i regel hos den projektansvariga ägaren till konstruktionen. Utmärkning av sjötrafikmärken är reglerat i sjötrafiklagen 54 § samt deras placering och utseende är reglerat i 56 §.

I landskapet Åland tillämpas landskapets egen vattenlag (avviker på vissa punkter från rikets vattenlag).

3.2 Broar

Enligt vattenlagen krävs tillstånd enligt vattenlagen för att bygga en bro eller transportanordning över en allmän farled eller kungsådra.

Allmänna rekommendationer för broöppningars dimensioner och anvisningar för förfarandet i broprojekt finns i Trafikverkets anvisning 42/2017 om dimensioner för öppningar under broar som korsar vattendrag.

Det rekommenderas att den som uppför en bro som korsar en farled ber om farledshållarens utlåtande om broöppningens dimensioner och placering redan när projektet planeras, eftersom dessa aspekter kan ha en avgörande inverkan på vilka slags lösningsalternativ som kan bli aktuella i broprojektet. Utlåtanden om broar över vattendrag utanför farleder ges av Traficom. I samband med ett förfarande enligt vattenlagen ger Traficom utlåtanden även om broar som korsar farleder.

Broöppningens dimensioner påverkas av bl.a. farledsklassen för farleden under bron, sjötrafiken i området och fartygsbeståndet, eventuella behov av timmerflottning, höjden på andra broar i ifrågavarande område och sträckning samt eventuella kringgående farleder och rutter. I sitt utlåtande tar Traficom ställning till bland annat följande:

Broar som korsar en farled

- arrangemang och anmälningar under tiden arbetet pågår
- lämplig tidpunkt för byggandet med tanke på sjötrafiken, om arbetet begränsar denna trafik
- anmälan om färdigställande av projektet
- utmärkning i terrängen under byggtiden och slutlig utmärkning

Broar som korsar vattendrag utanför farleder

- broöppningens segelfria höjd, fria höjd och bredd
- arrangemang och anmälningar under tiden arbetet pågår
- lämplig tidpunkt för byggandet med tanke på sjötrafiken, om arbetet begränsar denna trafik
- anmälan om färdigställande av projektet
- utmärkning i terrängen under byggtiden och slutlig utmärkning

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

Alla anmälningar om färdigställande av broar som korsar vattendrag som skickas till Traficom ska innehålla följande uppgifter:

- brons namn och den kommun där bron är belägen
- vattentillståndets beslutsnummer
- tidpunkt för färdigställande
- brons ägare/drift- och underhållsansvariga
- brotyp
- brons segelfria höjd/höjder, fria höjd och broöppningens fria bredd
- en separat anmälan ska göras om den segelfria höjden för en öppningsbar bro är begränsad även när bron är öppen
- uppgifter om utmärkningen i terrängen och bild på sjötrafikmärket
- uppgift om placering;
 - kartutdrag (från grundkarta)
 - lägeskoordinater, det rekommenderas att koordinatuppgifter anges i koordinatsystemet Euref-FIN, för numeriska kartdata rekommenderas ESRI:s shape-format.
- sammanställningsritning över bron av vilken framgår brons huvudmått och platser för märken som anger segelfri höjd
- vid behov bifogas fotografier
- uppgifter om ramning vid broläget efter att bron färdigställts
- driftstället för en öppningsbar bro och kontaktuppgifter
- övriga eventuella specialuppgifter (i enskilda fall).

Brons begränsade segelfria höjd märks ut med sjömärket "Begränsad segelfri höjd" enligt sjötrafiklagen. Brons ägare ansvarar för att placera ut märket. Utplaceringen av märket jämte positionsdata meddelas till Transport- och kommunikationsverket i samband med anmälan om färdigställande.

Blanketten kan fyllas i på Traficoms webbplats.

3.3 Luftledningar

Rekommendationer om den segelfria höjden för luftledningar som korsar ett vattendrag och anvisningar för förfarandet i ärenden som gäller ledningsprojekt finns i Transport- och kommunikationsverkets anvisning "Anläggande av luftledningar, kablar och rörledningar i vattenområde".

Rekommendationerna för segelfri höjd anges i anvisningen enligt farledsklass eller vattenområde. I enskilda projekt avgörs rekommendationerna för segelfri höjd genom att tillämpa principer och rekommendationer i ovannämnda anvisning.

I alla fall där luftledningen korsar en allmän farled ska den som ansvarar för ledningsprojektet begära ett utlåtande från farledshållaren om den segelfria höjd som krävs (i fråga om statliga farleder från Trafikledsverket).

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

Dessutom ska en anmälan om färdigställande samt uppgifter om utmärkning i terrängen lämnas in till Traficom.

På segelbara vattenområden utanför farleder ska den som ansvarar för ledningsprojektet begära ett utlåtande från Traficom om nödvändig segelfri höjd oavsett om det för projektet söks tillstånd enligt vattenlagen hos regionförvaltningsverket eller inte. Utlåtandet ska begäras så tidigt som möjligt eftersom det kan ha en avgörande inverkan på vilka slags lösningsalternativ för att genomföra projektet som kan bli aktuella.

Enligt 3 kap. 3 § 1 punkten i vattenlagen krävs vattentillstånd för anläggningar som stänger eller inskränker en kungsådra eller för utplacering av en anordning som försvårar användningen av den. Tillstånd för att anlägga en ledning ska således sökas om ledningen kommer att begränsa sjötrafiken. En ledning anses begränsa sjötrafiken i synnerhet när luftledningens planerade segelfria höjd är mindre än höjden för befintliga konstruktioner (broar eller ledningar) som finns på samma färdrutt/vattenområde och det saknas rimliga, alternativa färdrutter.

Luftledningar som korsar en allmän farled märks ut med ett luftledningsmärke samt med ett märke som anger den begränsade segelfria höjden enligt sjötrafiklagen. Ledningens ägare ansvarar för utplaceringen av märkena. Utplaceringen av märkena jämte positionsdata ska meddelas till Transport- och kommunikationsverket i samband med anmälan om färdigställande.

En anmälan om färdigställande ska lämnas in till Traficom för alla luftledningar som korsar ett vattendrag. Blanketten kan fyllas i på Transport- och kommunikationsverkets webbplats.

3.4 Undervattenskablar och rörledningar

Anvisningar om anläggande av kablar och andra ledningar finns i Trafik och kommunikationsverkets anvisning "Anläggande av luftledningar, kablar och rörledningar i vattenområde".

Enligt 3 kap. 3 § 5 punkten i vattenlagen ska tillstånd alltid sökas för anläggande av en vatten-, avlopps- eller kraftledning eller någon annan ledning under en allmän farled. Enligt 3 kap. 2 § 2 mom. i vattenlagen kan tillstånd även krävas fastän det inte är fråga om anläggande under en allmän farled, om anläggandet kan till exempel orsaka skada eller olägenhet på någon annans vattenområde.

I projekt som går under farleder ska farledshållaren höras och denne ska ta ställning till tillräckligt anläggningsdjup för kabel eller ledning och andra aspekter i anslutning till projektet.

Traficom ska även höras i projekt där kabel eller rörledning ska anläggas under en farled eller läggas ned på andra vattenområden.

Kablar och rörledningar märks ut med kabel- och ledningstavlor i enlighet med sjötrafiklagen och de placeras ut vid stranden. Utmärkningen av ledningar och kablar har behandlats i Transport- och kommunikationsverkets

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

föreskrift om "Sjötrafikmärken och ljussignaler samt utmärkning av ledningar och kablar".

Ägaren ska också meddela Traficom om kablar eller rörledningar som tagits ur bruk. Av anmälan ska framgå huruvida kabeln eller rörledningen jämte utmärkningar i terrängen även har avlägsnats från terrängen.

Vid anläggning av rörledningar för jordvärme och andra mindre rörledningar tillämpas samma anvisningar som för anläggning av kablar och rörledningar. Utmärkning av rörledningar i terrängen bedöms från fall till fall. I de flesta fall kan ägaren själv fatta beslut om utmärkningen.

Blanketten för färdigställande av kablar och rörledningar kan fyllas i på Traficoms webbplats.

3.5 Farledsarbete och inrättande av farleder

Vattentillståndsansökningar för farledshållarnas farledshållning gäller anläggande av allmänna farleder och dess säkerhetsanordningar eller inrättande av farled (fastställande).

I utlåtanden om farledsarbete försöker Traficom se till att arbetet inte orsakar onödig eller oskälig olägenhet för sjötrafiken, att det vid behov vidtas åtgärder för att tillfälligt trygga sjötrafiken medan arbetet pågår och att anmälningar som gäller arbetet sköts på rätt sätt. Sökanden står för kostnader som orsakas av sjötrafikarrangemangen.

För att anlägga säkerhetsanordningar för sjöfarten behövs tillstånd från Traficom oavsett om tillstånd enligt vattenlagen att anlägga säkerhetsanordningen har sökts (i de flesta fall behövs inte vattentillstånd). Tillstånd enligt sjötrafiklagen 49 § beviljas sökanden i ett så kallat farledsbeslutsförfarande. Vid utmärkning av allmän farled används säkerhetsanordningar i enlighet med Transport- och kommunikationsverkets föreskrift "Utprickningssystemet och säkerhetsanordningarna för sjöfarten". Sjömärkessystemet i föreskriften grundar sig på internationella säkerhetsanordningsorganisationen IALA:s (International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities) motsvarande rekommendation.

Trafikledsverket fattar beslut om ibruktagandet av en allmän farled medan regionförvaltningsverket beslutar om ibruktagandet av allmänna lokala farleder som upprätthålls av andra farledshållare. Före farleder tas i bruk ansöker farledshållaren om ett så kallat farledsbeslut hos Traficom (se kapitel 4 Farledsbeslut). För farledsbeslutet ska farledshållaren lämna in relevanta farledsförslagsdokument till Traficom. Vid behov tar Traficom ställning till den planerade farledens navigerbarhet, dimensionering och utmärkning redan i samband med att farleden fastställs enligt vattenlagen.

3.6 Fiskbassänger och utmärkning av dessa

Grundandet av fiskbassänger behandlas i enlighet med förfarandet i vattenlagen (3 kapitlet 2 § i vattenlagen). I samband med tillståndsförfarandet hörs Traficom, som i sitt utlåtande tar ställning till bland annat placeringen och utmärkningen av bassängerna. Anmälan om färdigställande

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

jämte positionsdata skickas till Traficom. När fiskbassänger anläggs i närheten av farleder ska även farledshållaren höras.

En allmän princip i fråga om utmärkning av bassänger är att säkerhetsanordningar för sjöfarten endast kan användas för att märka ut bassänger i närheten av farleder. I övrigt märks bassängerna ut enligt anvisningarna om utmärkning av fångstredskap i lagen och förordningen om fiske.

I utmärkningen av flytande fiskbassänger tillämpas följande principer:

1. Fiskbassänger i närheten av allmänna farleder ska utmärkas med ett gult specialstreck från kanten mot farleden och förses med gul fyrkarraktär enligt utprickningssystemet.
2. I utmärkningen av en bassäng som ligger vid sidan av ett sjötrafikområde används inte säkerhetsanordningar för sjöfarten, utan bassängerna märks ut enligt anvisningarna för utmärkning av fångstredskap i lagen om fiske. För att de ska kunna uppfattas i mörker utrustas bassängerna vid behov med reflexband eller ljusanordningar.

Den som uppför fiskbassängen ansvarar för att sätta ut märken och underhålla dem. När så krävs och enligt bestämmelserna i tillståndet görs en anmälan till Traficom om bassängens placering och utmärkning.

Om det för att märka ut en bassäng används märken enligt punkt 1 i sjömärkessystemet, krävs det tillstånd från Traficom för att sätta ut märkena (49 § i sjötrafiklagen). Traficom fattar ett farledsbeslut om utmärkningen för att märkena ska publiceras på sjökort (se kapitel 4).

Dessutom ska man beakta att linor och vajrar som används för att förankra fiskbassänger inte får hindra eller störa sjötrafiken i området.

Utöver en anmälan om färdigställande ska en anmälan även göras till Traficom när en bassäng senare avlägsnas.

3.7 Uppförande av vindkraftverk

Traficom ska höras i vattentillståndsärenden som gäller uppförande av vindkraftverk. I sina utlåtanden tar Traficom ställning till bland annat vindkraftverkens placering och utmärkning. Anmälan om färdigställande jämte positionsdata skickas till Traficom. När vindkraftverk anläggs i närheten av farleder ska även farledshållaren höras.

Det rekommenderas att den som uppför ett vindkraftverk kontaktar Traficom redan före tillståndsansökan lämnas in så att de krav sjötrafiken ställer på uppförandet kan tas i beaktande redan när projektet planeras. När projektet är beläget i närheten av en farled är det bra att även kontakta farledshållaren.

I placeringen, uppförandet och utmärkandet av vindkraftverk som ska uppföras i vattenområden och på stränder i närheten av farleder beaktas följande allmänna aspekter:

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

- Konstruktionerna får inte hindra eller störa användningen av farlederna eller möjligheten att upptäcka farledsmärkningarna.
- Vindkraftsverken märks ut på ett ändamålsenligt sätt. Utmärkningen ska vara förenlig med IALA:s (International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities) internationella utmärkningsprinciper och -system och grunda sig på IALA:s rekommendationer i frågan.
- Vindkraftverk märks ut så att de kan upptäckas såväl på natten som på dagen med beaktande av trafiken och förhållandena på platsen.
- I planeringen och placeringen av vindkraftverk bör man även beakta och utreda vindkraftverkens eventuella konsekvenser för funktionen av radarapparater, apparater för radionavigering och andra radioapparater som är viktiga för sjöfarten.
- Ett vindkraftverks mastkonstruktioner kan i vissa situationer även användas som stödkonstruktioner för sjömärken (t.ex. ensmärken)
- Vindkraftverk ska placeras på ett tillräckligt säkerhetsavstånd till farleder, bland annat för att eliminera risken att isklumpar som eventuellt lossnar från bladen träffar något. Säkerhetsavstånden fastställs från fall till fall.

IALA har publicerat rekommendationer för utmärkning av vindkraftverk (IALA, Recommendation O-139 on the Marking of Man-Made Offshore Structures, Edition 2, December 2013). Rekommendationen innehåller anvisningar för utmärkning av både enskilda vindkraftverk (wind generator/wind turbine) och vindkraftverksparkar som består av flera vindkraftverk (wind farm). Nationella myndigheter kan dessutom meddela kompletterande anvisningar och föreskrifter.

En enskild mast målas gul varvet runt från högvattennivån till en viss höjd eller alternativt förses med två meter breda horisontella, gula ränder med två meters mellanrum. Eventuella säkerhetsanordningar på mastkonstruktionen monteras under rotorbladens nedre läge. Ett enskilt vindkraftverk märks ut med vitt blinkande ljus (morsetecknet "U") enligt IALA:s rekommendationer så att det kan upptäckas i mörker.

I en park som utgörs av flera vindkraftverk ska de yttersta (hörn)masterna förses med specialmärkets fyrkaraktär som syns i alla riktningar. Det rekommenderas att ljusen synkroniseras sinsemellan. Mellan hörnmasterna kan man dessutom märka ut valda master med hjälp av gult blinkande ljus som syns i alla riktningar vars karaktär tydligt avviker från hörnmasternas fyrkaraktär.

Trafikverket har gett en anvisning för uppförande av vindkraftverk i närheten av trafikleder (Trafikverkets anvisning 8/2012 för vindkraftverk)

Vid anläggandet och utmärkningen av vindkraftsverkens kraftledningar följs Transport- och kommunikationsverkets föreskrift "Sjötrafikmärken

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

och ljussignaler samt utmärkning av ledningar och kablar” samt ämbetsverkets anvisning ”Anläggande av luftledningar, kablar och rörledningar i vattenområde”.

3.8 Övriga vattenbyggnadsarbeten

Traficom ska även höras i alla andra vattenbyggnadsarbeten där man planerar att uppföra konstruktioner i närheten av farleder eller i vattenområden som används av sjötrafiken. Typiska sådana är bland annat kaj- och hamnkonstruktioner, vågbrytare och övriga invallningar och ändringar av strandlinjen. En anmälan om färdigställande av konstruktionerna skickas till Traficom. Blanketten för anmälan om färdigställande av vattenbyggnadskonstruktion kan fyllas i på Traficoms webbplats.

4 FARLEDSBESLUT

4.1 Allmänna principer

Ett farledsbeslut är ett tillståndsbeslut med vilket det beviljas tillstånd att uppföra säkerhetsanordningar och fastställa uppgifterna för den allmänna farleden (enligt 49 § i sjötrafiklagen). Genom förfarandet säkerställs att säkerhetsanordningar i en allmän farled har uppförts ändamålsenligt och att uppgifterna införs på sjökort.

Ett farledsbeslut kan gälla uppförande av nya farleder och säkerhetsanordningar, ändringar av befintliga anordningar och farleder eller indragning av dessa. Med samma beslut fastställs även nya uppgifter om farleden och säkerhetsanordningarna i fråga. Ett farledsbeslut kan i vissa fall även gälla enbart ändring av uppgifter utan att den fysiska infrastrukturen i terrängen ändras på något sätt.

Efter beslutet kan objekten visas på tryckta sjökort och i ENC-material. Information om besluten publiceras i Underrättelser för sjöfarande (UfS).

Om ibruktagandet av objekten till vissa delar rent praktiskt sker först efter farledsbeslutet (t.ex. uppförande av flytande säkerhetsanordningar), ska det datum då ändringarna ska ha vidtagits i terrängen anges i farledsbeslutet.

Farledsbeslutet fattas på Traficoms farledsbeslutsblankett. Mer detaljerade uppgifter läggs fram i farledsbeslutsdokumenten som bifogas beslutet. Farledsbeslutsdokumenten ska vara tillräckligt omfattande och innehålla nödvändiga uppgifter för bedömning av objektens ändamålsenlighet samt för utmärkning av objekten på kartor.

Ändringar som görs på farleder kan beroende på ändringarnas varaktighet delas in i två grupper:

1. Ändringar som gäller tills vidare (normala ändringar)
2. Temporära ändringar

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

Temporära ändringar är tillfälliga och varar från några dagar till några månader (högst cirka ett år). Ett farledsbeslut fattas alltid om både ändringar som gäller tills vidare och temporära ändringar. Om det är fråga om en temporär ändring som man inte vill införa på sjökort, fattas ett så kallat temporärt farledsbeslut.

Farledshållarna lämnar in sitt förslag om farleder och säkerhetsanordningar samt ändringar av dessa till Traficom i form av ett farledsförslag. Blanketten kan fyllas i på Traficoms webbplats. Traficom fattar farledsbeslutet utifrån förslaget. Närmare anvisningar om farledsbeslutsprocessen och farledsbeslutsdokumentens innehåll finns i Traficoms anvisning "Ansökan och hantering av farledsbeslut".

Då det är frågan nya fasta säkerhetsanordningar eller en betydande mängd nya säkerhetsanordningar är det rekommenderat att presentera utmärkningsplanen för farleden för granskning till Traficom i god tid före förverkligande i terrängen för att Traficoms ändringsförslag kunde tas i beaktande.

5 TILLSYN ÖVER FARLEDSHÅLLARE

5.1 Allmänt

Farledshållaren ansvarar för att farleder och säkerhetsanordningar är i skick. Enligt lagen om Transport- och kommunikationsverket (935/2018) har Traficom till uppgift att sköta sådana uppgifter inom trafik och transport som gäller reglering, tillstånd, godkännanden, register och tillsyn. Tillsynsuppgifterna omfattar att för egen del utöva tillsyn över farledshållningen i Finland.

Åtgärder som i praktiken kan används vid tillsynen över farledernas skick är auditering av farledshållningen, granskningar i terrängen, uppföljning av felmeddelanden samt påminnelser och begäran om utredning som skickas till farledshållaren.

Som en del av tillsynen ombes farledshållaren att med vissa intervaller rapportera till Traficom om sina utförda kontroller av säkerhetsanordningarnas placering och skick.

Kontrollen av nya och ändrade uppgifter om farleder och säkerhetsanordningar sker i samband med farledsbesluten. Farledshållaren ansvarar för uppgifterna och att dessa är korrekta, men Traficom ska för egen del kontrollera och se till att uppgifterna är relevanta, bland annat med tanke på sjökortspublikationerna. Basuppgifterna om alla allmänna farleder och säkerhetsanordningarna i dem uppdateras i Trafikledsverkets (Väylä) system för hantering av farledsdata.

Traficoms allmänna tillsynsansvar för allmänna farleder förutsätter att verket har tillgång till alla uppgifter om allmänna farleder och säkerhetsanordningarna i dessa i Trafikledsverkets system för hantering av farledsdata. Detta gäller även de områden för vilka Traficom inte uppdaterar sjökort.

5.2 Hamnar

Traficom tar ställning till åtgärder och lösningar i ett hamnområde i samband med ansökningar om vattentillstånd och farledsbeslut som gäller hamnen. Traficoms ansvar att utöva tillsyn över farledshållningen gäller även hamnområden.

Ett hamnområde är ett område avsett för hamnfunktioner som det ankommer på hamninnehavaren att förvalta. Gränsen för hamnområdet bestäms i första hand enligt hamninnehavarens behov och utgångspunkter. Hamnområdets gräns fastställs i hamnordningen.

5.3 Ansvarsprinciper och konstaterande av ansvar

Enligt ansvarsprincipen är respektive part ansvarig för farledshållningens åtgärder och kostnaderna för dessa inom sitt område. Sådana uppgifter är bl.a. uppförande och anläggande av säkerhetsanordningar, underhåll av säkerhetsanordningar, fördjupnings-, förbättrings- och underhållsmuddringar, mätningar i farleden, uppdatering av uppgifter och byggnadstillstånd. Parterna kan från fall till fall avtala separat om vilka åtgärder som ska utföras och av vem.

Traficoms ansvar i fråga om hamnområdet omfattar allmän tillsyn över farledshållningen samt sjömätningar för sjökartläggning.

Farledshållningens ansvarsområden i fråga om ägande och underhåll av farleder och säkerhetsanordningar konstateras i farledsbeslut gällande farleder och säkerhetsanordningar. Ansvarsområdet och -gränserna kan vid behov avtalas även genom separat överenskommelse. Om ansvarsgränsen följer gränsen för hamnområdet och farledshållningens ansvar har konstaterats i hamnordningen, är det inte nödvändigt att ingå ett separat avtal om ansvar mellan parterna.

Alla ändringar i ansvarsärenden angående allmänna farleder sköts enligt vattenlagen för inrättning av vattenfarleder. Den allmänna farledens juridiska ansvar kan överföras enbart med beslut från tillståndsmyndigheten.

Uppgifter om upprätthållaren för farleder och säkerhetsanordningar uppdateras i Trafikledsverkets system för hantering av farledsdata.

Farledshållarna ska anmäla ändringar av ansvarsgränser och ägaruppgifter till Traficom.

5.4 Farledsbeslut som gäller hamnområden

Vattenområden i hamnområdet som reserverats för navigering av fartyg och andra operationer (del av farleden, hamnbassäng, vändbassäng, kajbassäng) anses utgöra en del av farledsområdet, och uppförande och ändringar av alla dessa områden och säkerhetsanordningar i dem fastställs genom farledsbeslut (förfarandet för farledsbeslut beskrivs ovan i punkt 4).

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

I en hamnbassäng med kajer med flera olika djup är det inte nödvändigt att fastställa ett eget seglationsdjup för varje kaj, utan det räcker att enbart ramningsdjup (säkerställt vattendjup) meddelas/fastställs för kajerna. Hamnens inseglingsled ska dock i alla fall fastställas och sträcka sig åtminstone ända fram till hamnen/hamnbassängen.

Även sjökortsuppgifter om kajbassängernas ramningsdjup är navigations-tekniska data som hör till farledsinfrastrukturen och som ska fastställas genom ett farledsbeslut. Uppdateringar av uppgifter om hamnområdets bottenpografi (lodningsdata) samt andra kartläggningsdata (bl.a. strandlinje och kajer) kräver däremot inget farledsbeslut, men hamnarna ska skicka uppgifter även om dessa ändringar till Traficom för uppdatering av sjökort.

6 ANSVARS- OCH ERSÄTTNINGSPRINCIPER FÖR FARLEDER OCH FARLEDSHÅLLNING

6.1 Defekta säkerhetsanordningar och säkerhetsanordningar som flyttat sig

I regel är farledshållaren inte ansvarig för skador som har orsakats av navigationsfel och konsekvenser av dessa till följd av skadade säkerhetsanordningar eller flytande säkerhetsanordning som flyttat sig, om farledshållaren har anmält eller informerat om felet på korrekt sätt och utan dröjsmål efter att felet observerats, och har åtgärdat felet inom en skälig tid efter att ha fått information om felet. Principerna för reparation av fel i säkerhetsanordningarna har presenterats i underhållsklassificeringen av säkerhetsanordningar som finns i Traficoms anvisning "Underhåll av allmänna farleder".

Farledshållaren kan bli ansvarig för skador som har uppkommit till följd av kollisioner med säkerhetsanordningar som lossnat och drivit in i farleden (t.ex. kringdrivande bojar), med beaktande av de rådande omständigheterna och informationsförmedlingen i ärendet.

6.2 Bottenkänningar

Det ankommer på farledshållaren att se till att farleden (farledsområdet) är fri från hinder från vattnets referensnivå till det ramningsdjup som fastställt för den ifrågavarande delen av farleden. I fråga om hinder som oväntat har hamnat på botten ovanför ramningsnivån (t.ex. ramper som har rasat ihop eller block som packisen dragit upp) ansvarar farledshållaren efter att ha underrättats om hindren som begränsar farledsrummet för att utan dröjsmål informera om detta på ett ändamålsenligt sätt och inom en rimlig vidta åtgärder för att avlägsna hindren. Farledshållaren ska även i tillräcklig utsträckning kunna förutse sådana händelser i situationer där man utifrån tidigare erfarenheter eller lokala omständigheter t.ex. kan vänta sig att botten slamar igen. I dessa fall ska farledshållaren se till att t.ex. kontrollmätningar/ramningar utförs med jämna mellanrum.

Farledshållaren eller den som godkänt Traficoms farledsbeslut ansvarar inte för att alla fartyg med ett djupgående enligt seglationsdjupet kan

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

använda farleden utan risk för bottenkänning i alla situationer och omständigheter (med beaktande av variationer i vattenståndet).

6.3 Främmande föremål som hamnat i farleden

Enligt sjötrafiklagen 21 § om inget annat härrör från 11 a kap. ska farkostens ägare eller den i vars besittning farkosten eller godset var, så fort som möjligt avlägsna en farkost, del av en farkost eller gods som sjunkit, fastnat eller driver omkring i en farled eller inom något annat område som används för sjötrafik, om farkosten, delen eller godset medför fara eller olägenhet för sjötrafiken. Farkostens ägare eller den i vars besittning farkosten eller godset var, ska vid behov på platsen i fråga sätta upp ett lämpligt tillfälligt märke för att varna sjöfarande.

Farkostens ägare eller den i vars besittning farkosten eller godset var ska utan dröjsmål anmäla en sådan situation som avses i 1 mom. till nödcentralen, sjöräddningscentralen eller VTS-tjänsteleverantören, som anmäler detta vidare till farledshållaren och Transport- och kommunikationsverket.

Om en farkost eller virkesflotte sjunker eller fastnar i en kanal eller annars blir ur stånd att fortsätta färden i kanalen ska dess befälhavare genast anmäla detta till den som tillhandahåller tjänsterna för användning av kanalen, och denna ska anmäla saken vidare till huvudmannen för farleden och till Transport- och kommunikationsverket.

Ansvaret för eventuella skador till följd av att föremål har drivit in i farleden eller sjunkit i farleden eller för kostnader för att avlägsna föremålen ligger i första hand hos ägaren till föremålet. Farledshållaren är ansvarig för att från farleden avlägsna föremål som utgör en fara för sjöfarten (inom en rimlig tid efter att ha fått information om dessa). Traficom ansvarar för att informera om föremålen och beroende på fallet även för att utfärda en sjövarning utan dröjsmål efter att ha fått information om dessa.

Trafik- och kommunikationsverket kan på kostnad av den part som försummat sitt ansvar vidta åtgärder för att avvärja fara eller åtgärder för att avlägsna föremålet.

Närmare anvisningar om uppgiftsfördelningen mellan marina myndigheter och förfaringssätten i fråga om drivande föremål finns i punkt 7.5.

7 ÖVRIGA MYNDIGHETSUPPGIFTER OCH INTRESSEBEVAKNINGSFRÅGOR I SAMBAND MED FARLEDSHÅLLNING

7.1 Miljökonsekvensbedömning (MKB)

I det förfarande som avses i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tar Traficom vid behov ställning till projekt som rör sjötrafik och farleder. I projekt som rör farleder hörs dessutom farledshållaren. I sina utlåtanden fäster Traficom uppmärksamhet vid följande aspekter:

- Projektets inverkan på sjötrafikens smidighet och säkerhet

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

- Projektets inverkan på sjötrafikens omfattning och karaktär
- Projektets inverkan på befintliga farleder och säkerhetsanordningarna i dem
- Aspekter som ska beaktas i den fortsatta planeringen av projektet, i tillståndshanteringen och i uppförandet.

7.2 Planläggningsärenden

Traficom deltar vid behov i planeringen av markanvändningen i fråga om farleder och sjötrafik på alla planläggningsnivåer. I planläggningsärenden granskar Traficom farleder och sjötrafik band annat i fråga om följande:

- Att farleder och områden som reserverats för sjötrafiken och dess behov har utmärkts i planerna i tillräcklig omfattning och med tillräcklig noggrannhet
- Hur andra funktioner som lagts fram i planen påverkar sjötrafikens verksamhetsförutsättningar och säkerhet och även beaktande av sjöfartens säkerhetsanordningars funktion och de fria land- och vattenområden de behöver
- Beaktande av sjötrafikens konsekvenser i planeringen av områdesanvändningen

7.3 Tillfällig stängning av en farled eller annan tillfällig begränsning av sjötrafiken

Bestämmelser om stängning av farleder eller annan begränsning av sjötrafiken finns i sjötrafiklagen, lagen om fartygstrafikservice och vattenlagen.

Tillämpning av sjötrafiklagen

Enligt 100 § i sjötrafiklagen kan transport- och kommunikationsverket med anledning av en olycka eller någon annan motsvarande orsak bestämma att sjötrafiken tillfälligt ska avbrytas eller begränsas i ett vattenområde. Om en tävling, övning eller ett evenemang på ett vattenområde kräver tillstånd enligt 106 § i sjötrafiklagen, kan Transport- och kommunikationsverket på ansökan bevilja tillstånd att tillfälligt avbryta eller begränsa sjötrafiken eller att ett förbud eller en begränsning som gäller ett visst område frångås.

Tillämpning av lagen om fartygstrafikservice

Med stöd av lagen om fartygstrafikservice har Traficom i egenskap av behörig VTS-myndighet och VTS-Finland Oy i egenskap av trafikstyrningsoperatör möjlighet att meddela tillfälliga föreskrifter för sjötrafiken inom VTS-området gällande bl.a. hastighetsbegränsningar och stängning av en farled, en del av en farled eller ett vattenområde (17 §). Föreskrifterna gäller fartyg som omfattas av lagen om fartygstrafikservice dvs. i praktiken i det närmaste endast handelssjöfarten.

Tillämpning av vattenlagen

Enligt 3 kap. 3 § i vattenlagen kräver stängning eller inskränkning av en kungsådra eller en allmän far- eller flottled alltid tillstånd av tillståndsmyndigheten. Med stängning avses här fysisk stängning (utplacering av

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

ett hinder som begränsar trafiken). Att stänga en farled för trafik (förbjuda eller begränsa trafiken) görs med stöd av sjötrafiklagen eller lagen om fartygstrafikservice.

En tillfällig stängning eller inskränkning av en farled med stöd av vattenlagen hör många gånger ihop med arrangemangen medan arbetet inom ett tillståndspliktigt projekt pågår. Då ska eventuella villkor och bestämmelser som gäller stängningen definieras i projektets tillståndsbeslut.

Traficom och farledshållarna meddelar närmare anvisningar och föreskrifter för tillfälliga farledsarrangemang. Traficom meddelar anvisningar om utmärkning i terrängen, utövar tillsyn över att denna utmärkning är ändamålsenlig samt sköter informationen till sjöfarande (UfS, sjövarningar, VTS-tjänsteleverantör). I sina utlåtanden beaktar Traficom och farledshållarna sjötrafikens och farledshållningens behov och försöker påverka tillfälliga begränsningars förläggning, varaktighet och omfattning så att begränsningarna medför en så liten olägenhet som möjligt för sjötrafiken. Den som äger objektet ska själv bedöma huruvida tillstånd behövs och se till att ansöka om nödvändiga tillstånd och genomföra liknande utredningar (gäller även reparationsprojekt av befintliga objekt).

I samband med tillfälliga ändringar ska man så långt möjligt se till att utmärkningen i terrängen även vad gäller sjötrafikmärken stämmer överens med den tillfälliga situationen eller inte står i konflikt med den rådande situationen.

7.4 Anordnande av tävlingar och liknande tillställningar

Enligt 106 § i sjötrafiklagen ska tillstånd för återkommande eller permanent anordnande av tävlingar eller övningar med motordrivna farkoster sökas hos den kommunala miljövårdsmyndigheten eller hos NTM-centralen, om tävlings- eller övningsområdet ligger på flera kommuners område. Tillstånd ska också sökas för anordnande av ett enskilt evenemang, om evenemanget förväntas orsaka betydande olägenheter för miljön.

Om det är fråga om ett evenemang som inte kräver tillstånd enligt sjötrafiklagen, men evenemanget förutsätter avvikelser från ett gällande förbud eller en gällande begränsning eller tillfälligt avbrytande av trafiken, behandlas ärendet som ett tidsbundet ärende som gäller förbud och begränsningar. Då ska ansökan göras cirka 2-3 månader före evenemanget för att det lagenliga hörandet ska kunna göras innan beslutet fattas.

I de fall som avses i 106 § i sjötrafiklagen bör tillståndsgivaren i beredningen även be farledshållaren om ett utlåtande i ärendet, om området är beläget i farleder eller i farledernas omedelbara närhet, och av Traficom i fråga om andra områden som används för sjötrafik. Arrangören kan även ta direkt kontakt med farledshållaren eller Traficom i ärendet.

För tävlingar med andra båtar än motordrivna farkoster, t.ex. segel- eller roddbåtar, behövs inget sådant tillstånd som avses i 106 § i sjötrafiklagen.

Till de delar som en tillställning kräver ett temporärt farledsbeslut finns närmare bestämmelser om dessa i punkt 4.1.

7.5 Drivande föremål som utgör en fara för sjöfarten

Som drivande föremål som utgör en fara för sjöfarten anses föremål som befinner sig i farleden eller som riskerar att hamna i farleden. I sådana situationer har de marina myndigheterna (Trafikledsverket, gränsbevakningsväsendet, försvarsmakten) kommit överens om att följa nedanstående principer i sin inbördes verksamhet:

Agerande vid upptäckt av drivande föremål som utgör en fara för sjöfarten

I första hand ansvarar den som upptäckt föremålet för att avlägsna det, om det är möjligt. Så går man till väga i de fall där föremålet är av sådan storlek och vikt att den som upptäckt föremålet förmår avlägsna det.

Om föremålet är stort och inte kan avlägsnas direkt, bör den som upptäckt föremålet försöka avlägsna den fara föremålet utgör för sjöfarten t.ex. genom att bogsera det till stranden eller ett grund eller genom att förankra det och eventuellt märka ut det med ett tillfälligt märke så att det lättare kan upptäckas. När föremålet inte längre utgör en fara för sjöfarten går man vidare till anmälningsförfarandet.

Om den som upptäckt föremålet inte kan göra det ofarligt för sjöfarten, går man direkt till anmälningsförfarandet.

Anmälningsförfarande

Anmälan om ett farligt föremål som driver i farleden görs till Turku Radio vid statens trafikstyrningsbolag Fintraffic på det allmänna numret för felanmälningar gällande säkerhetsanordningar 0800 18 18 18.

Turku Radio registrerar anmälan och gör en felanmälan. Vid behov utfärdas även en sjövarning om föremålet. I anmälningsförfarandet följd Transport- och kommunikationsverkets anvisning om felanmälningar "Felanmälningar för säkerhetsanordningar på allmänna farleder och behandlingen av dem".

Avlägsnande av föremål

Farledshållarna ser till att avlägsna föremålet med beaktande av hur akut händelsen är.

Drivande föremål är fortfarande ägarens egendom och ansvar. Man försöker så långt möjligt utreda vem som äger föremålet för att kunna lämna tillbaka det och kräva ersättning för avgifter till följd av avlägsnandet. Det kan även vara nödvändigt att göra en polisanmälan (med stöd av hittegodslagen).

7.6 Farleder och fiske

Vattenlagen förbjuder utplacering av en anordning eller något annat hinder som försvårar användningen av en kungsådra eller en allmän far- eller flottled (3 kap. 3 §). I praktiken har bestämmelsen tolkats så att det är förbjudet att placera ut ett fast eller stående fångstredskap i en farled (farledsrum).

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

Enligt vattenlagen får man tillfälligt flytta sådana fångstredskap i en kungsådra eller allmän farled som är till förfång för samfärdseln (2 kap. 3 §).

Fångstredskap får inte fästas vid säkerhetsanordningar för sjöfarten och bör inte heller placeras ut i närheten av säkerhetsanordningar så att fångstredskap eller vajrarna med vilka de satts fast är till förfång för arbetet med att sköta farleden.

Utmärkning av fångstredskap regleras i statsrådets förordning om fiske (1360/2015). Om fiske i allmänhet föreskrivs i lagen om fiske (379/2015).

Allmänna anvisningar finns i Trafikverkets publikation "Farleder och fiske – beaktande av fiskefrågor inom farleder och i närheten av dem".

Transport- och kommunikationsverket 24.6.2021

Jouni Lappalainen
Direktör

Anna Mesimäki
Ledande sakkunnig

TRAFICOM/231488/03.04.01.01/2021

Transport- och kommunikationsverkets (Traficom) föreskrifter och anvisningar för myndighetsverksamheten i samband med farledshållning:

- Föreskrift "Sjötrafikmärken och ljussignaler samt utmärkning av ledningar och kablar"
- Föreskrift "Utprickningssystemet och säkerhetsanordningarna för sjöfarten"
- Föreskrift "Sjötrafik i kanaler och via rörliga broar"
- Anvisning "Förbud och begränsningar enligt sjötrafiklagen"
- Anvisning "Underhåll av allmänna farleder"
- Anvisning "Ansökan och hantering av farledsbeslut"
- Anvisning "Anläggande av luftledningar samt kablar och rörledningar i vattenområde"
- Anvisning "Felanmälningar för säkerhetsanordningar på allmänna farleder och behandlingen av dem"